

ДИТИНСТВО

[Мій перший спогад] це запах усередині мого візочка. Запах пластику і дашка візочка. Я народилася вдома, а не в лікарні.

Найбільше потрясіння сталося тоді, коли мама вирішила піти. Ось такий яскравий спогад закарбувався у нас, у нас чотирьох. У кожного були свої власні інтерпретації того, що могло статися і що таки сталося. Люди обирали, на чий бік стати, а деякі навіть перестали розмовляти одне з одним. Для мене з братом це був украй жахливий і болісний досвід.

Чарльз [її брат] сказав мені днями, що він не усвідомлював, як сильно на нього вплинуло розлучення, доки сам не одружився і не зажив сімейним життям. Але інші мої сестри — вони зростали не на наших очах. Ми бачилися на святах. І я не пригадую, щоб для них розлучення батьків було великим ділом.

Я боготворила свою старшу сестру, і коли вона поверталась зі школи-пансіону, я робила для неї безліч речей. Я займалася її пранням, пакувала валізи, набирала їй ванну, застеляла ліжко. Я робила все і думала, як це чудово. Та незабаром зрозуміла, що робити так було не надто вдалою ідеєю. Крім того, я завжди піклувалася про свого брата. Мої ж дві сестри були цілком самостійними.

У нас було багато нянь, одна змінювала іншу. Напевно тому, що тато був дуже привабливим розлученим чоловіком і жінки зліталися на нього, як мухи на мед. Ми схилились до думки, що вони приходили радше заради нього, а не щоб доглядати за мною і моїм братом. Якщо вони нам не подобалися, ми встромляли шпильки в крісла та викидали їхній одяг із вікна. Ми завжди вбачали в них загрозу,

бо вони намагалися зайняти мамине місце. Усі вони були дуже молоді й досить вродливі. Їх вибирав батько. Було вкрай неприємно одного дня повернутися зі школи і застати вдома нову няню.

*Я завжди відчувала себе не такою, як інші,
зовсім відособленою. Я знала, що йтиму іншим шляхом,
хоча й не мала уявлення яким.*

Я завжди відчувала себе не такою, як інші, зовсім відособленою. Я знала, що йтиму іншим шляхом, хоча й не мала уявлення яким. Коли мені було 13 років, я сказала своєму батькові: «Я знаю, що вийду заміж за когось знаного», втім більше думала про те, що стану дружиною якогось посла, а не когось із вищих, елітних кіл. Це було дуже нещасливе дитинство. Батьки були зайняті розлученням. Ми завжди бачили, як наша мама плаче. А тато ніколи не говорив з нами про це. Ми ніколи не запитували. Надто багато нянь, які змінювали одна одну, усе було вкрай нестабільно. Загалом я була нещасна і дуже відірвана від усіх інших.

Я просто пам'ятаю, як у 14 років думала, що нічого не вмію, що я безнадійна, тому що мій брат завжди успішно складає іспити в школі, а я пасу задніх. Я ніяк не могла осягнути, чому мене сприймають за якусь надокучливу прикрість — згодом же зрозуміла, що на мене лягла тінь сина, тої дитини, яка померла перед моїм народженням,— бо ж обоє [батьків] шалено хотіли мати сина і спадкоємця, а на світ явилась третя донька. От що за халепа, нам доведеться спробувати ще раз. Тепер я це осягнула. Я усвідомила це і визнала, тож усе гаразд. Я це прийняла.

Я обожнювала тварин — морських свинок та всіх інших. У мене було багато кроликів, морських свинок та хом'яків. Хом'яки розмножуються швидше за інших; такі вже в них інстинкти. Кожен мав власне ім'я, але я не пам'ятаю, як звали першого. У нас було багато тварин, годі й рахувати. [Коли помирали,] золотих рибок зливали в туалет. Когось [здебільшого кроликів] ховали під деревом. Їх хоронили у взуттєвих коробках *Clarks*.

На своєму ліжку я розклала 20 м'яких іграшок, для мене лишалось зовсім трохи місця, та щовечора вони всі мали там бути.

Я їх усіх обожнювала. На кожній, ще з часів початкової школи, був ярличок з моїм іменем — «Д. Спенсер».

Це була моя сім'я. Я ненавиділа темряву, і вона не давала мені спокою, тож за дверима кімнати завжди мало горіти світло і так було десь до десяти років. Раніше я чула, як в іншому кінці будинку, у своєму ліжечку, плаче мій брат, він плакав за мамою і теж був нещасний, а батько перебував в іншому крилі, це було нестерпно. Я ніяк не могла набратися сміливості встати з ліжка. Пам'ятаю це донині.

Я пам'ятаю, як батько дав ляпаса моїй матері. Я ховалася за дверима, а мама заливалася слізьми. Я пам'ятаю, як мама ридма ридала і щосуботи, коли ми приїздили на вихідні, так було кожного суботнього вечора, вона, наче за звичкою, починала плакати. Кожної суботи ми з братом бачили її зі сльозами на обличчі. «Що сталося, мамо?». «Ох, я не хочу, щоб ви завтра йшли» — що, як ви розумієте, для дев'ятирічної дитини було спустошливим. Пригадую, як мені довелося вирішувати одне болюче питання. Я була дружкою на весіллі своєї кузини й мала піти на репетицію святкування, тож потрібно було причепуритись і одягнути сукенку: так от моя мама подарувала мені зелену сукенку, а тато подарував білу, і вони, обидві ці сукні, були такими гарними, хоч я вже й не пригадаю, яку зрештою обрала, та пам'ятаю, що це мене сильно зачепило, бо робити вибір означало надати комусь із батьків перевагу.

*Я пам'ятаю, як батько дав ляпаса
моїй матері.*

Пам'ятаю, точилася велика дискусія про те, що до мене в Ріддлсворт [підготовча школа Діани] завітає суддя і запитає, з ким би я хотіла жити. Суддя так і не з'явився, а потім несподівано на сімейній сцені виник мій вітчим [покійний Пітер Шанд Кідд]. Ми з Чарльзом, моїм братом, поїхали до Лондону,

і я запитала в мами: «Де він? Де твій новий чоловік?». «Він біля огорожі», — там стояв цей дуже привабливий, вродливий чоловік, і ми жадали з ним якнайшвидше познайомитися, і ми прийняли його, і він був добрим до нас, балував нас. Мені дуже подобалося бути балуваною, бо ні тато, ні мама до такого не вдавались. Він [Пітер] не втручався [у сімейні проблеми]. Він був — і є — трохи маніакальним, трохи маніакально-депресивним. Він — сам для себе найгірший ворог. Тому коли він був не в гуморі, ми просто тримались осторонь. Якщо він лютував, то лютував по-справжньому. Втім, це ніколи не було великою проблемою.

По суті, ми з Чарльзом не могли дочекатися, коли станемо самостійними, зможемо розправити свої крила й робити свої справи. У школі ми стали кардинально іншими, бо наші батьки розлучилися й ніхто інший не мав розлучених батьків, та коли минули п'ять років у підготовчій школі, багато хто опинився у подібній ситуації. Я завжди була іншою. У мене завжди було відчуття, що я інша. Я не знала чому. Я навіть не могла цього пояснити, але в моїй свідомості жевріло це відчуття.

Розлучення допомогло мені зрозуміти тих, хто теж опинився у непростій сімейній ситуації — чи то поганий вітчим, чи проблеми з матір'ю, чи хоч би що там було, — я розуміла. Сама була там, знаю, як це.

Я завжди з усіма добре ладнала. Що із садівником, що з полісменами чи з ким завгодно — я завше знаходила з ними спільну мову. Мій батько казав: «Стався до кожного як до особистості й ніколи не вихваляйся своїм статусом».

Батько прищепив нам звичку кожного Різдва та дня народження упродовж доби написати листи подяки, тож ми сідали за стіл та писали такі листи. І тепер, якщо я цього не зроблю, то впадаю в паніку. Якщо я повертаюся після вечері чи якогось заходу й потрібно написати листа подяки, то навіть опівночі я сідаю за стіл і пишу — не чекаю наступного ранку, бо інакше мене цілу ніч гризтимуть докори сумління. Вільям зараз так робить — і це чудово. Та й приємно стає на душі, що отримувачі таких листів оцінять мою турботу.

і я запитала в мами: «Де він? Де твій новий чоловік?». «Він біля огорожі», — там стояв цей дуже привабливий, вродливий чоловік, і ми жадали з ним якнайшвидше познайомитися, і ми прийняли його, і він був добрим до нас, балував нас. Мені дуже подобалося бути балуваною, бо ні тато, ні мама до такого не вдавались. Він [Пітер] не втручався [у сімейні проблеми]. Він був — і є — трохи маніакальним, трохи маніакально-депресивним. Він — сам для себе найгірший ворог. Тому коли він був не в гуморі, ми просто тримались осторонь. Якщо він лютував, то лютував по-справжньому. Втім, це ніколи не було великою проблемою.

По суті, ми з Чарльзом не могли дочекатися, коли станемо самостійними, зможемо розправити свої крила й робити свої справи. У школі ми стали кардинально іншими, бо наші батьки розлучилися й ніхто інший не мав розлучених батьків, та коли минули п'ять років у підготовчій школі, багато хто опинився у подібній ситуації. Я завжди була іншою. У мене завжди було відчуття, що я інша. Я не знала чому. Я навіть не могла цього пояснити, але в моїй свідомості жевріло це відчуття.

Розлучення допомогло мені зрозуміти тих, хто теж опинився у непростій сімейній ситуації — чи то поганий вітчим, чи проблеми з матір'ю, чи хоч би що там було, — я розуміла. Сама була там, знаю, як це.

Я завжди з усіма добре ладнала. Що із садівником, що з полісменами чи з ким завгодно — я завше знаходила з ними спільну мову. Мій батько казав: «Стався до кожного як до особистості й ніколи не вихваляйся своїм статусом».

Батько прищепив нам звичку кожного Різдва та дня народження упродовж доби написати листи подяки, тож ми сідали за стіл та писали такі листи. І тепер, якщо я цього не зроблю, то впадаю в паніку. Якщо я повертаюся після вечері чи якогось заходу й потрібно написати листа подяки, то навіть опівночі я сідаю за стіл і пишу — не чекаю наступного ранку, бо інакше мене цілу ніч гризтимуть докори сумління. Вільям зараз так робить — і це чудово. Та й приємно стає на душі, що отримувачі таких листів оцінять мою турботу.

На свята нас відводили до Сандрінґему [резиденція королеви в Норфолку]. Не раз доводилося дивитися фільм «Чих-чих бум-бум»¹. Ми так це ненавиділи. Я дуже не любила туди ходити. Атмосфера там була напрочуд дивна, я пручалася й біла усіх, хто намагався змусити нас туди піти, тато напосідав найбільше, тому що поводитись так було невиховано. Я ж казала, що не хочу дивитися «Чих-чих бум-бум» уже третій рік поспіль. Канікули завжди були дуже похмурими. Ну, скажімо, у нас були чотири тижні. Два тижні з мамою і два тижні з татом, і це травмувало — ходити з одного дому в інший, кожен із батьків намагався залагодити свою провину й осипав нас матеріальними речами, а не увагою й обіймами, чого ми обоє так жадали, але ніхто з нас не отримував. Коли я кажу, що ніхто з нас, я маю на увазі себе й мого брата, бо ми опинилися в цій біді разом, у той час, як інші дві мої сестри перебували в підготовчій школі й були, так би мовити, не вдома.

А от дні народження, поза всяким сумнівом, тішили. Якось мій батько домовився про верблюда, щоб ми могли кататись на ньому галявиною. Його привезли з Брістоля [місцевого зоопарку]. Дні народження завжди повнилися веселощами. Тато любляв вечірки. Було багацько усього, окрім обіймів чи хоча б ніжного доторку до плеча.

На день народження я завжди мріяла отримати візочок і ляльок. Я шалено обожнювала ляльок і візочки. А ще я збирала фарфорові статуетки. Усілякі казкові дрібнички й маленьких кроликів. Маю на увазі, що все, що було маленьким, я вважала просто дивовижним.

ШКІЛЬНІ РОКИ

Обожнювала її [підготовчу школу Ріддлсворт-голл]. Однак я почувалася покинутою, бо більшу частину часу я дбала про батька, а потім раптом осягнула, що буду далеко від нього, тож почала

¹ Оригінальна назва — «Chitty Chitty Bang Bang». Це музичний фентезійний фільм 1968 року режисера Кена Г'юза, заснований на романі Яна Флемінґа «Чарівний автомобіль: Чих-чих бум-бум» (1964).

йому грозитися, промовляючи щось на кшталт «Якщо ти мене любиш, то не залишиш мене тут», що було на той час доволі жорстоко з мого боку. Насправді мені подобалося бути в школі. Я була дуже неслухняною — у тому сенсі, що мені завжди хотілося сміятися та бешкетувати, а не сидіти в чотирьох стінах.

[Я пам'ятаю шкільні вистави] і захват від нанесення гриму. Пригадую одну з тих різдвяних вистав. Я була одним із волхвів, які прийшли вклонитися немовляті Ісусу. В іншій виставі я грала ляльку — здається, голландську. Мій зірковий час. Втім я ніколи не просила ролей у виставі, коли потрібно багато говорити. Вони не викликали у мене ні краплі захвату. Здебільшого я погоджувалася на мовчазні ролі. Якщо мене просили долучитись до вистави, моя умова була така: я погоджуся, якщо мені не потрібно буде говорити.

[Мій перший спортивний кубок був] за стрибки у воду. Я здобувала його чотири роки поспіль! Завжди вигравала всі кубки з плавання та стрибків у воду. Я здобувала усілякі призи за найкращу морську свинку — можливо тому, що моя морська свинка була єдиною в цій категорії. Але про здобутки в навчанні можете навіть не питати!

*Мене ледь не відрахували зі школи,
бо одного вечора я пристала на гру-виклик.
Хтось мене запитав: «Подужаєш це зробити?».
«Чому б ні? Життя таке нудне».*

У школі кожній дівчинці дозволяли мати лише одну плюшеву іграшку. У мене був зелений бегемотик, і я пофарбувала його очі люмінесцентною фарбою, щоб уночі — а я страшенно ненавиділа темряву — здавалося, ніби він дивиться на мене!

Мене ледь не відрахували зі школи, бо одного вечора я пристала на гру-виклик. Хтось мене запитав: «Подужаєш це зробити?».
«Чому б ні? Життя таке нудне». Мені наказали о дев'ятій годині вечора пройтись у непроглядній темряві до кінця під'їзної дороги, вона була завдовжки десь із кілометр. Моїм завданням було

дістатися воріт і забрати солодощі від когось на ім'я Поллі Філімор, здається, так її звали. Я прийшла туди, а там нікого не було.

Коли побачила поліційні машини, то сховалася за воротами. Тоді я взагалі забула про гру. Я побачила, як у школі загорілися усі вікна. Я нажахано попленталася назад і виявила, що якась «розумниця» з нашої кімнати пожалілася, що в неї апендицит. Потім її запитали: «А де Діана?». «Я не знаю, куди вона поділася».

Викликали обох моїх батьків — на той час вони були розлучені. Батько був схвильований, а мама сказала: «Навіть не думала, що в тобі є щось таке». Багато дівчат грались у цю гру попередніми вечорами — я думаю, вони зустрічалися з хлопцями чи щось таке — і їх відрахували. У зграї дівчаток відбувалися усілякі речі, а я ж просто долучилася до них, щоб трохи розважитись. Мені тоді, мабуть, було одинадцять-дванадцять.

*Мене полонила історія. Тюдори і Стюарти,
я їх обожнювала. Лишень подумати, що всі ці люди жили
скільки там років тому. Та я ніколи не припускала,
що сама опинюся в цій системі, у книжках.*

Ох, я любила попоїсти. Друзі просто обожнювали кепкувати з мене: — Діано, а з'іси-но на сніданок три копчені рибинки та шість скибочок хліба — і я це робила.

Моя сестра [Джейн] була старостою класу у школі Вест-Гіт, а я напрочуд жахливою впродовж першого семестру. Я була задиркою, бо вважала, що це чудово — мати сестру-старосту. Я почувалася великою цяцею, але в другому семестрі усі, кого я так чи так зачепила, відплатили мені тим же, тому в третьому семестрі я вже вгамувалась і поводитись цілком мирно.

Пригадую їжу — жах! Їжа була просто гидотна. У школі був величезний зал, який вони нещодавно добудували. Вночі, коли вже було темно, я пробиралася туди, вмикала собі музику й годинами займалась балетом у цьому величезному залі, і мені вдавалось нікому не потрапити на очі. Усі мої подруги знали, куди я намірилась піти, коли прокрадалась уночі з кімнати, та саме це завжди